

บทที่ 2

แนวคิด ทฤษฎี และ งานวิจัยที่เกี่ยวข้อง

ในงานวิจัยเรื่อง "พัฒนาการของงานข่าวโทรทัศน์ไทย พ.ศ. 2525 - 2538 " ผู้วิจัยได้กำหนดกรอบแนวคิดหลักที่จะเป็นแนวทางในการวิเคราะห์ 4 แนวคิด คือ

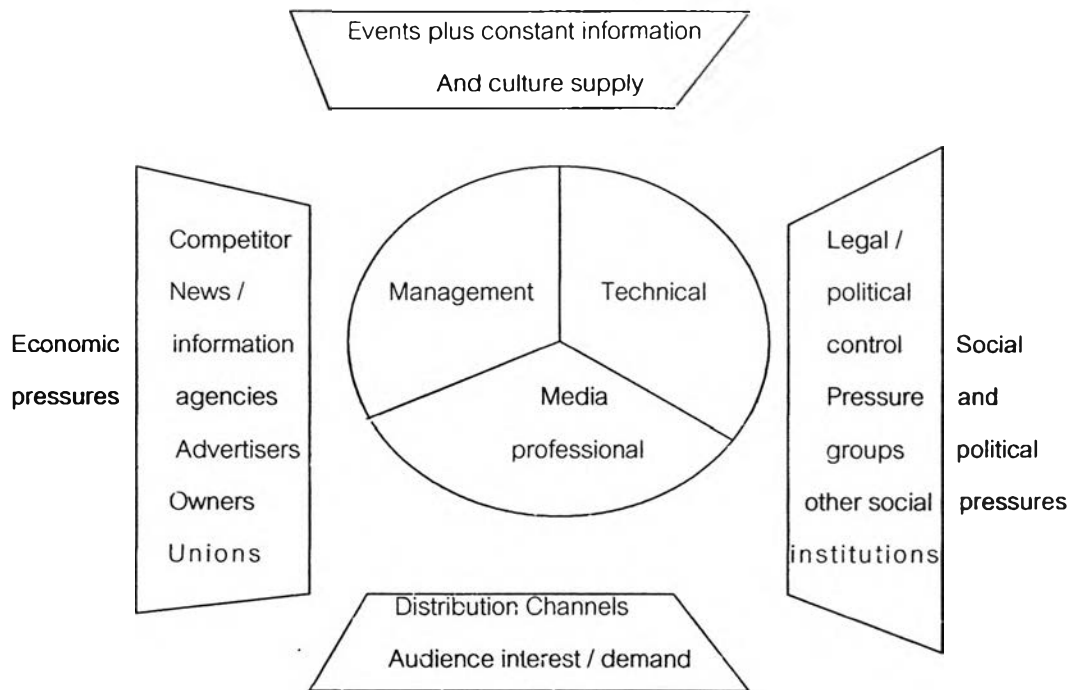
1. ทฤษฎีองค์กร (Organization Theory)
2. แนวคิดการนำเสนอรายการข่าวโทรทัศน์
3. แนวคิดการผลิตรายการข่าวโทรทัศน์
4. แนวคิดความเป็นมืออาชีพในอาชีพนักข่าว

1. ทฤษฎีองค์กร

Denis McQuail (2000:244-275) ได้เสนอแนวคิดเรื่อง Media Organization in its context ว่า ในฐานะที่องค์กรสื่อสารมวลชนเป็นสถาบันหนึ่งในสังคมที่มีอิทธิพลเกี่ยวพันถึงอุดมการณ์ แนวความคิด และการดำเนินชีวิตของคนในสังคม เมื่อองค์กรสื่อสารมวลชนต้องดำเนินกิจกรรมต่าง ๆ ที่เกี่ยวข้องกับการผลิต การกระจายเผยแพร่ การผลิตซ้ำข้อมูลข่าวสารไปสู่มวลชน การดำเนินกิจกรรมขององค์กรสื่อสารมวลชนจึงมีลักษณะการดำเนินการเฉพาะของตนเอง

นั่นคือ องค์กรสื่อสารมวลชนต้องคำนึงถึงปัจจัยแวดล้อมต่าง ๆ ซึ่งล้วนแต่เป็นแรงกดดันที่มีผลต่อการปฏิบัติงานกิจกรรมสื่อสารมวลชน ทำให้องค์กรสื่อสารมวลชนสร้างมิติของตนเองทั้งในด้านการจัดองค์กร การปฏิบัติงาน การนำเสนอเนื้อหาผลงาน ดังนั้น การปฏิบัติภารกิจตามพันธะหน้าที่ขององค์กรสื่อสารมวลชนจึงไม่เป็นอิสระเต็มที่ คือ ต้องปฏิบัติงานภายใต้ปัจจัยต่าง ๆ ทั้งภายในและภายนอกองค์กร ดังแบบจำลองนี้

แผนภาพที่ 2.1 แบบจำลองการทำงานขององค์กรสื่อสารมวลชนภายใต้ปัจจัยต่าง ๆ

จากแบบจำลองจะพบว่า องค์กรสื่อสารมวลชนทำงานภายใต้ปัจจัยสำคัญ 2 ประการ คือ

1. ปัจจัยภายนอก หมายถึง ปัจจัยที่องค์กรสื่อสารมวลชนไม่สามารถควบคุมได้ แบ่งออกเป็น
 - ปัจจัยทางด้านสังคมและการเมือง คือ การควบคุมทางกฎหมาย รวมไปถึงความสัมพันธ์กับสถาบันทางสังคมอื่น ๆ
 - ปัจจัยด้านเศรษฐกิจ คือ สื่อคู่แข่ง กลุ่มลูกค้าผู้สนับสนุน เพื่อให้องค์กรอยู่รอดในสภาวะการแข่งขัน
 - ปัจจัยด้านบุคลากรด้านการจัดจำหน่าย ความสนใจและความต้องการรับข่าวสารของผู้รับกลุ่มเป้าหมาย
 - ปัจจัยด้านวัฒนธรรมในการนำเสนอข่าว ความคาดหวังในการทำหน้าที่ตามพันธกิจทางสังคมจากประชาชน

- ปัจจัยภายใน หมายถึง หน่วยย่อยภายในขององค์กรสื่อสารมวลชนที่สามารถควบคุมได้ เพื่อให้ผลิตงานสื่อสารมวลชน แบ่งเป็น คือ การบริหารจัดการ เทคโนโลยีในการผลิตรายการ และ พนักงานมืออาชีพในการผลิตงานสื่อสารมวลชน ซึ่งทั้งสามหน่วยต้องทำงานประสานกันเพื่อให้งานที่ผลิตออกสู่สาธารณชนมีคุณภาพที่สุด

จากปัจจัยทั้งสองประการ ทำให้องค์กรสื่อสารมวลชนมีรูปแบบการทำงานแตกต่างกันไป หลายหลาก และต่างก็มีลักษณะเฉพาะเพื่อตอบสนองต่อจุดประสงค์ที่แตกต่างกันไปตามประเภทของสื่อมวลชน วัตถุประสงค์ ลักษณะการกระจายของกลุ่มผู้รับสารและการเข้าถึง ทำให้องค์กรสื่อสารมวลชนเป็นองค์กรที่มีความประนีประนอมในการทำงานที่สูงกว่าปกติ และ มีความเปลี่ยนแปลงอยู่เสมอเมื่อเทียบกับองค์กรที่มีความซับซ้อนพอ ๆ กัน

Engwall (อ้างถึงใน McQuail,D.2000) พบว่า แต่ละหน่วยในองค์กรสื่อสารมวลชนมีวัฒนธรรมการทำงานที่แตกต่างกัน ซึ่งวัฒนธรรมที่แตกต่างกันก็ตอบสนองต่อจุดมุ่งหมายการทำงานที่แตกต่างกัน เช่น วัฒนธรรมด้านข่าว วัฒนธรรมด้านการเมือง วัฒนธรรมด้านเศรษฐกิจ ทำให้เกิดการดำเนินงานของหน่วยย่อยในองค์กรสื่อสารมวลชนที่หลากหลาย โดยผู้ที่ยึดถือแนววัฒนธรรมข่าวสารก็จะปฏิบัติงานในฐานะผู้สื่อข่าว ผู้ที่ยึดแนววัฒนธรรมการเมืองก็จะทำงานในฐานะผู้สื่อข่าวอาวุโสและบรรณาธิการ ผู้ที่ยึดแนววัฒนธรรมเศรษฐกิจก็จะปฏิบัติงานเกี่ยวกับการจัดการด้านการเงินและการผลิต

Breed (1955) ได้ศึกษาเรื่อง Social Control in the Newsroom : A function Analysis ว่า กฎเกณฑ์ที่สำคัญที่สุดในการทำงานข่าวและควบคุมสมาชิกให้ปฏิบัติตาม คือ การแบ่งงานกันทำ โครงสร้างเป้าหมายและนโยบายขององค์กร ซึ่งกฎเกณฑ์จะเกิดขึ้นโดยผ่านกระบวนการสังคมประกิตของสมาชิกในองค์กรนั้น ๆ ผู้สื่อข่าวในองค์กรเดียวกันจะใช้เกณฑ์การทำงานที่ใกล้เคียงกัน เพราะการทำงานแบบองค์กรในลักษณะงานประจำจะเป็นการเสริมแรงหรือตอกย้ำทุก ๆ พฤติกรรมของสมาชิกที่แสดงออกผ่านการควบคุมทางสังคมว่าถูกหรือผิด

กาญจนา แก้วเทพ , 2542 อธิบายเงื่อนไขในการทำงานขององค์กรสื่อสารมวลชนว่า มีกลไกสำคัญในการควบคุมการทำงาน 3 ประการ คือ

1. กลไกที่มีลักษณะบังคับควบคุมเด็ดขาด (coercive) เป็นการควบคุมที่ชัดเจน มีบทลงโทษกำกับสำหรับผู้ฝ่าฝืน เช่น กฎหมายพระราชบัญญัติ
2. กลไกที่มีลักษณะควบคุมโดยอรรถประโยชน์ (utility) เป็นการควบคุมโดยใช้อามิสผลประโยชน์ต่าง ๆ เป็นเครื่องจูงใจ เช่น เงินล่วงเวลา เบี้ยขยัน การขึ้น/ลดเงินเดือน
3. กลไกที่มีลักษณะควบคุมโดยการสร้างบรรทัดฐาน (normative) เป็นการควบคุมโดยที่องค์กรพยายามสร้างมาตรฐานทางวิชาชีพขึ้นมา เพื่อให้สมาชิกได้ปฏิบัติตามอย่างสมัครใจ

นอกจากนั้น องค์กรสื่อสารมวลชนที่ทำงานภายใต้แรงกดดันที่ต้องสร้างกำไรให้องค์กรอยู่รอดในระบบเศรษฐกิจแบบทุนนิยมในปัจจุบัน ทำให้องค์กรสื่อสารมวลชนเกิดการรวมตัวกันใน 2 รูปแบบ คือ

1. การรวมตัวในแนวดิ่ง คือ การนำหน่วยงานย่อยที่ปฏิบัติงานในด้านต่าง ๆ เพื่อสร้างผลผลิตให้มาอยู่ในองค์กรเดียวกัน ทำให้องค์กรสามารถปฏิบัติงานได้อย่างสมบูรณ์ เช่น องค์กรด้านข่าวจะมีตั้งแต่โรงพิมพ์ สำนักงานข่าว ไปถึง หน่วยจัดจำหน่าย
2. การรวมตัวในแนวนอน คือ การที่องค์กรธุรกิจหนึ่งขององค์กรเป็นเจ้าขององค์กรด้านสื่อสารมวลชนหลายสาขา เช่น เป็นเจ้าของหนังสือพิมพ์ สถานีโทรทัศน์และวิทยุ ในองค์กรเดียว

2. แนวคิดการนำเสนอรายการข่าวโทรทัศน์

McQuail, D. 1987 (อ้างถึงใน ศิริชัย ศิริกายะ และ กาญจนา แก้วเทพ , 2531) ได้เสนอแนวคิดของกระบวนการในการผลิตข่าวเพื่อนำเสนอ 2 แนวทาง คือ

1. การผลิตข่าวโดยเริ่มจากเหตุการณ์ข่าวเป็นหลัก

การทำข่าวในแนวคิดนี้ จะเริ่มจากเหตุการณ์เกิดขึ้นในสังคม จากแนวคิด เหตุการณ์ต่าง ๆ ในสังคมเกิดขึ้นอย่างไม่สามารถคาดการณ์ได้ และ เป็นเหตุการณ์ที่แปลกไปจากภาวะปกติ สื่อมวลชนจึงมีปฏิกิริยาตอบสนอง แล้วจึงใช้หลักเกณฑ์ในการคัดเลือกเลือกข่าวมาพิจารณา ก่อนจะนำข่าวที่ได้รับการคัดเลือกแล้วมารายงานต่อสาธารณชน โดยไม่คำนึงถึงความสนใจในตัวข่าวของสื่อมวลชน ผู้รับจะสนใจข่าวหรือไม่ขึ้นกับความสนใจของแต่ละบุคคล แนวคิดการทำงานมีกระบวนการดังแผนผังต่อไปนี้

เหตุการณ์ข่าว → เกณฑ์การคัดเลือก → การรายงานข่าว → ความสนใจในข่าว

2. การผลิตข่าวโดยเริ่มจากความสนใจของสื่อมวลชนเป็นหลัก

การทำงานในแนวคิดนี้เริ่มต้นจาก สื่อมวลชนใช้ประสบการณ์ของตนเป็นเกณฑ์หลักในการพิจารณาคัดเลือกกำหนดวาระว่า เหตุการณ์ที่เกิดขึ้นน่าจะอยู่ในความสนใจของสาธารณชนหรือไม่ ถ้าคิดว่าอยู่ในความสนใจประชาชนจึงจะนำข่าวนั้นมารายงานต่อสาธารณชน โดยในการรายงานข่าวจะอยู่ในกรอบการทำงานขององค์กรข่าวที่ตนสังกัดระบุ ไม่ใช่เขียนโดยกล่าวอ้างความจริงของเหตุการณ์ หรือ เขียนตามที่ได้รับสนใจเท่านั้น แนวคิดการทำงานจากความสนใจของสื่อมวลชน มีกระบวนการดังแผนผังต่อไปนี้

ความสนใจข่าว → เกณฑ์การคัดเลือก → เหตุการณ์ → การรายงานข่าว

หลังจากเลือกข่าวที่จะผลิตว่า เป็นข่าวเหตุการณ์สำคัญที่ส่งผลกระทบต่อสาธารณะ หรือ เป็นเรื่องที่อยู่ในความสนใจของประชาชน นักข่าวก็จะทำการผลิตข่าวโทรทัศน์เพื่อนำเสนอต่อสาธารณชนต่อไป

Denis McQuail. 2000 กล่าวถึงรูปแบบการนำเสนอข่าวโทรทัศน์ว่า เป็นข่าวที่มีรูปแบบการนำเสนอคงที่เป็นสากล ซึ่งประกอบด้วยหลักเกณฑ์ในการนำเสนอ 3 ประการ คือ

1. นำเสนอเหตุการณ์ที่เกิดขึ้นบ่อยและสม่ำเสมอ
2. นำเสนอเหตุการณ์ที่แสดงถึงความมีระบบระเบียบและโครงสร้างที่แน่นอน
3. นำเสนอเหตุการณ์ที่เป็นกลาง และมีข้อเท็จจริงที่สามารถตรวจสอบได้

โครงสร้างการนำเสนอเหตุการณ์ที่เกิดขึ้นบ่อยและสม่ำเสมอ อาจเกิดจากความจำเป็นด้านเศรษฐกิจและกระบวนการผลิต คือ เพื่อเป็นการประหยัดและสะดวกรวดเร็ว จึงใช้รูปแบบการนำเสนอแบบเดิมเช่นที่เคยทำมา ทำให้จำนวนหัวข้อข่าวไม่เปลี่ยนแปลงไปมากนัก และ ยังสัมพันธ์ไปถึงเนื้อหาและระยะเวลาในการนำเสนอโดยเฉลี่ยอีกด้วย

นอกจากนั้น รูปแบบการนำเสนอข่าวยังเรียงลำดับความสำคัญของข่าวตามลำดับการนำเสนอ โดยข่าวที่มีความสำคัญมากจะได้รับการนำเสนอเป็นลำดับแรกและลดหลั่นลงไปตามลำดับ และยังนำเสนอตามประเภทเนื้อหาข่าวอีกด้วย

3. แนวคิดการผลิตรายการข่าวโทรทัศน์

Tuchman,G 1978 (อ้างถึงใน ศิริชัย ศิริกายะ และ กาญจนา แก้วเทพ , 2531) ได้ให้หลักการในการผลิตข่าวไว้ 2 ประการ คือ กระบวนการรู้จักเหตุการณ์ที่จะมาเป็นข่าว ซึ่งต้องการความประณีตละเอียดรอบคอบ และกระบวนการในการสรรหาข่าวที่มีคุณค่าเพียงพอที่จะนำมาเสนอต่อสาธารณชน และมีวิธีการที่ดีพอในการจัดการทำข่าวให้มีประสิทธิภาพ

Schlesinger,P.1978 ได้ทำการศึกษาถึงกระบวนการทำข่าววิทยุกระจายเสียงและวิทยุโทรทัศน์ของสถานีโทรทัศน์บีบีซี (สหราชอาณาจักร) พบว่า ในการผลิตรายการประจำวัน รูปแบบการทำงานของข่าวจะถูกกำหนดจากช่วงเวลาในการนำเสนอข่าวออกอากาศเป็นหลัก ซึ่งการผลิตข่าวจะถูกแบ่งออกเป็นโต๊ะข่าวด้านต่าง ๆ ซึ่งการศึกษาของ Schlesinger ได้แบ่งกระบวนการผลิตข่าวออกเป็น 5 ขั้นตอน ดังนี้

1. การวางแผนรายการข่าว (Planning the bulletin)

เป็นกระบวนการแรกในการผลิตข่าวโทรทัศน์ โดยจะมีการประชุมของบรรณาธิการแต่ละฝ่ายเพื่อพิจารณาเกี่ยวกับ การคัดเลือกข่าว (Selecting) การเรียงลำดับ (Ordering) และ การกำหนดการปฏิบัติงาน (Treatment) โดยเริ่มจากการพิจารณาคัดเลือกข่าวที่ได้รับจากแหล่งข่าวต่าง ๆ แล้วทำตารางเรียงลำดับการรายงาน ก่อนจะมอบหมายให้ผู้สื่อข่าวออกไปทำข่าว โดยคำนึงถึงศักยภาพในการทำข่าวของบุคลากรและองค์กรข่าวประกอบการพิจารณา

2. กระบวนการตรวจแก้ (The sub-editing process)

หลังจากผู้สื่อข่าวรายงานข่าวกลับมายังกองบรรณาธิการแล้ว ก็จะมีการตรวจสอบความถูกต้องของข่าวก่อนการนำเสนอ โดยตรวจสอบทั้งในด้านเทคนิค เช่น การตัดต่อ การเลือกภาพและเสียงประกอบการรายงาน และ ตรวจสอบเนื้อหาให้ตรงกับแนวทางการนำเสนอเพื่อให้แน่ใจว่า ผู้ชมสามารถเข้าใจเนื้อหาข่าวได้อย่างถูกต้องชัดเจน ในขั้นตอนนี้ ผู้ช่วยบรรณาธิการจะเป็นผู้ปฏิบัติงานหลักภายใต้การควบคุมของบรรณาธิการฝ่ายต่าง ๆ

3. กระบวนการปรับข่าวให้ทันเหตุการณ์ (The updating process)

ในบางครั้ง ข่าวอาจเป็นเหตุการณ์ที่เกิดขึ้นกระทันหัน หรือมีการเปลี่ยนแปลงที่ไม่สามารถคาดคะเนล่วงหน้าได้ ดังนั้น ก่อนการออกอากาศ บรรณาธิการจะต้องดูแลปรับปรุงให้ข่าวที่น่าเสนอทันต่อเหตุการณ์ที่เกิดขึ้นมากที่สุด หากมีการเปลี่ยนแปลงของข่าวเกิดขึ้น บรรณาธิการจะต้องรีบปรับข่าวให้รวดเร็วและถูกต้องสมบูรณ์มากที่สุดในขณะที่ออกอากาศ

4. ช่วงเวลาเตรียมการก่อนออกอากาศ (The hour before transmission)

เมื่อมีการปรับข่าวเรียบร้อยแล้ว บทข่าวก็จะถูกส่งให้บรรณาธิการหรือหัวหน้าข่าวอาวุโสตรวจสอบอีกครั้ง ในด้านความถูกต้องของเนื้อหา และ เรียงลำดับความสำคัญของข่าว แล้วจึงถูกส่งให้บรรณาธิการข่าวประจำวันตรวจสอบครั้งสุดท้ายก่อนคัดเลือกนำออกอากาศ โดยบรรณาธิการประจำวันจะเป็นผู้ตัดสินใจหลักในการเลือกข่าวที่จะนำออกอากาศ โดยกระบวนการในขั้นตอนนี้ เป็นกระบวนการที่มีความยืดหยุ่น เพราะหากมีข่าวที่สำคัญกว่าแทรกเข้ามาในขณะที่ออกอากาศ บรรณาธิการประจำวันก็สามารถที่จะแทรกข่าวนั้นออกอากาศได้

5. การออกอากาศ

การออกอากาศข่าวโทรทัศน์ เป็นกระบวนการที่ซับซ้อนและอาศัยบุคลากรด้านต่าง ๆ เป็นจำนวนมาก เช่น ผู้กำกับรายการ , เจ้าหน้าที่ฝ่ายภาพ , เจ้าหน้าที่ฝ่ายเสียง , เจ้าหน้าที่ฝ่ายแสง , ช่างภาพ และ ผู้ประกาศข่าว ดังนั้น กระบวนการผลิตข่าวโทรทัศน์จึงเป็นกระบวนการที่ต้องอาศัยความร่วมมือในการทำงานร่วมกันจากทุกหน่วยย่อยในองค์กรผลิตข่าว นอกจากนั้นยังเป็นการที่เลื่อมซ้อนกันโดยไม่สามารถแยกจากกันได้อย่างเด็ดขาดเหมือนงานด้านอื่น ๆ และ เป็นกระบวนการทำงานที่อยู่ภายใต้ข้อจำกัดของเวลาที่ต้องนำเสนอข่าวในแต่ละวันอีกด้วย

John Hartley และคณะ (1985) ได้แบ่งขั้นตอนการผลิตข่าวออกเป็น 5 ขั้นตอน คือ

1. การรวบรวมข่าว (Gathering)

การรวบรวมข่าวเป็นการแสวงหาและรวบรวมข้อเท็จจริงต่าง ๆ ที่เกิดขึ้นจากแหล่งข้อมูลที่หลากหลาย แล้วจึงส่งต่อไปยังห้องข่าว (news room) หรือ (news desk) โดยมีกองบรรณาธิการข่าวทำหน้าที่พิจารณาคัดเลือกเพื่อเตรียมไปถ่ายทอดในขั้นตอนต่อไป

แหล่งที่มาของข่าวที่มีความสำคัญคือ source orientation เช่น สถานีตำรวจ โรงพยาบาล หน่วยงานของรัฐ เพราะเป็นแหล่งที่เกิดของเหตุการณ์ที่อาจส่งผลกระทบต่อสังคมส่วนรวม นักข่าวผู้ทำหน้าที่รวบรวมเหตุการณ์จะต้องได้รับการฝึกฝนอบรม และ อาศัยประสบการณ์ในการเข้าถึงแหล่งข่าว รวมไปถึงการตรวจสอบความถูกต้องของข่าวให้แน่ชัดก่อนนำเสนอ

2. การคัดเลือกข่าว (Selection)

การคัดเลือกข่าวจะกระทำโดยกองบรรณาธิการ ซึ่งเกิดขึ้นหลังจากมีการส่งข่าวเข้ามายังห้องข่าว กองบรรณาธิการจะทำการคัดเลือกข่าวที่จะนำมาผลิตเป็นเนื้อหาข่าวที่สมบูรณ์พร้อมออกอากาศ โดยอาจพิจารณาจาก ความสำคัญของข่าว ความน่าสนใจของข่าว ผลกระทบที่เกิดขึ้น ขั้นตอนี่จึงเป็นขั้นตอนที่ให้ความสำคัญกับผู้ชม เพราะหลักเกณฑ์ในการพิจารณาที่สำคัญได้มากจากการคาดเดาพฤติกรรมในการรับสารของผู้ชมข่าวโทรทัศน์

3. การวางแผนการถ่ายทำ (Production Planning)

หลังจากรวบรวมและคัดเลือกข่าวที่จะนำเสนอแล้ว ก็จะมีการกำหนดทีมข่าวและวางแผนการถ่ายทำ เพื่อให้การผลิตข่าวเป็นไปอย่างรวดเร็ว มีประสิทธิภาพ และช่วยให้แนวทางในการแก้ไขปัญหาต่าง ๆ ที่อาจเกิดในการผลิตงานข่าว เพราะเป็นการกำหนดเค้าโครงแนวทางการนำเสนอข่าว และช่วยในการคัดเลือกและจัดลำดับความสำคัญของข่าวโดยขึ้นกับแนวนโยบายและโครงสร้างองค์กร

การผลิตข่าวโทรทัศน์ การวางแผนการผลิตเป็นขั้นตอนที่สำคัญ เพราะการนำเสนอข่าวโทรทัศน์ต้องมีทั้งภาพและเสียง การวางแผนการผลิตจะช่วยให้สามารถวางแผนเค้าโครงภาพข่าวและเนื้อหาล่วงหน้า อีกทั้งเหตุการณ์ข่าวต่าง ๆ เป็นสิ่งที่เกิดขึ้นครั้งเดียว ไม่สามารถสร้างให้เกิดซ้ำใหม่ได้ ดังนั้น การวางแผนการถ่ายทำจะทำให้การผลิตข่าวมีประสิทธิภาพมากที่สุด

4. การผลิตงานข่าว (Production)

หลังจากวางแผนแล้ว ทีมข่าวก็จะออกไปถ่ายทำข่าว ณ สถานที่เกิดเหตุ ขั้นตอนนี้ต้องอาศัยทักษะของทีมข่าวในการแก้ปัญหาเฉพาะหน้า เพราะปัญหาในการถ่ายทำข่าวโทรทัศน์เกิดขึ้นได้

ตลอดเวลา เช่น ปัญหาจากสภาพอากาศ ปัญหาจากผู้เป็นแหล่งข่าว ฯลฯ ทีมข่าวจึงต้องทำงานประสานกันเพื่อให้งานข่าวออกมาดีที่สุดในที่สุด

นอกจากนั้น ทีมข่าวยังต้องเตรียมพร้อมและตื่นตัวอยู่เสมอ เพราะข่าวเป็นสิ่งที่สามารถเกิดได้ทุกสถานการณ์ ทุกสถานที่ โดยไม่มีกำหนดการล่วงหน้า องค์กรผู้ผลิตข่าวโทรทัศน์จึงมักมีทีมข่าวสำรองเพื่อให้สามารถออกไปถ่ายทำข่าวฉุกเฉินต่าง ๆ ได้อย่างรวดเร็วที่สุดในที่สุด

5. การเสนอข่าว (Presentation)

หลังจากถ่ายทำแล้ว กองบรรณาธิการจะทำการตรวจแก้ครั้งสุดท้าย ข่าวโทรทัศน์จะอยู่ในรูปแบบ บทข่าว (Script) ลำดับการนำเสนอ ผู้ประกาศข่าวจะตรวจทานและซ้อมอ่าน (rehearsed) ข่าวจากบทข่าว ขณะที่ฝ่ายเทคนิคการผลิตจะรับผิดชอบติดต่อภาพข่าวให้สัมพันธ์กับบทข่าว ประสานงานกับฝ่ายต่าง ๆ ที่รับผิดชอบในขณะออกอากาศ การนำเสนอข่าวโทรทัศน์มักเตรียมลำดับการนำเสนอที่ยืดหยุ่นได้ เพื่อรองรับข่าวด่วนที่อาจเกิดขึ้นในขณะออกอากาศ ผู้สื่อข่าวจึงต้องฝึกฝนทักษะในการรายงานข่าว พร้อมทั้งจะรายงานสถานการณ์ฉุกเฉินตลอดเวลา

Garrison. B, 1992 (อ้างถึงใน ตฤตถนัย นพคุณ, 2541) กล่าวถึงแนวทางในการนำเสนอข่าวว่า แม้โดยพื้นฐานแล้ว การทำข่าวของสื่อมวลชนสาขาต่าง ๆ จะใกล้เคียงกัน หากด้วยธรรมชาติที่แตกต่างกันของสื่อแต่ละชนิด ทำให้การทักษะในการทำงานของนักข่าวในสื่อแต่ละชนิดแตกต่างกันออกไป สำหรับข่าวโทรทัศน์ เป็นงานที่ต้องนำเสนอทั้งภาพและเสียง นักข่าวโทรทัศน์จึงต้องคำนึงถึงองค์ประกอบทั้งสองในทุก ๆ ขั้นตอนการทำงาน

การเลือกภาพข่าว ข่าวโทรทัศน์เป็นสื่อผสมของภาพและเสียง ดังนั้น ภาพที่ปรากฏ ทั้งมุมกล้อง ระยะห่างของภาพ แสง การจัดองค์ประกอบของภาพ ฉากหลัง เสียงบรรยาย ฯลฯ ล้วนแล้วแต่มีความหมายเชิงนัยยะในการนำเสนอทั้งสิ้น นักข่าวจึงต้องมีจุดยืนที่แน่นอนจุดหนึ่งในการนำเสนอข่าว เพื่อใช้กลยุทธ์ในการทำงานข่าวโทรทัศน์ในการรายงานให้ผู้ชมเห็นเหตุการณ์จากจุดเดียวกับนักข่าว

รูปแบบการนำเสนอข่าวอีกประการ คือ การรายงานข่าวสด (Stand up reporting) โดย Stephens, M. กล่าวถึงการรายงานสดว่า เป็นการรายงานข่าวของนักข่าวจากสถานที่เกิดเหตุการณ์จริง ควรใช้วิธีการบรรยายในลักษณะ voice over และใช้ภาพข่าวสร้างความเข้าใจเป็นหลัก

ซึ่งจะช่วยให้นักข่าวรายงานสดสามารถสร้างความน่าเชื่อถือและยืนยันการเกิดขึ้นของเหตุการณ์ และ ใช้การรายงานสดเป็นตัวเชื่อมประเด็นต่าง ๆ ของการรายงานเนื้อหาข่าววันนั้น ๆ ขณะเดียวกัน นักข่าวที่มีโอกาสได้รายงานสดบ่อย ๆ จะเป็นที่ยอมรับกับผู้ชม ซึ่งสามารถสร้างแรงดึงดูดใจในการติดตามชมข่าวได้

4. แนวคิดความเป็นมืออาชีพในวิชาชีพนักข่าว

การประกอบวิชาชีพด้านสื่อสารมวลชนเป็นวิชาชีพที่มีลักษณะเฉพาะ เพราะต้องอาศัยทักษะ ความรู้ความชำนาญในลักษณะงาน เทคโนโลยีที่เกี่ยวข้อง หน้าที่ความรับผิดชอบที่มีต่อพันธกิจ ทางสังคม จรรยาบรรณวิชาชีพ ซึ่งนอกจากการเรียนรู้ด้านทฤษฎีแล้วยังต้องใช้ประสบการณ์เพื่อ พัฒนาความเป็นมืออาชีพ โดยเฉพาะในการแก้ปัญหาเฉพาะด้านที่ต้องเผชิญอยู่ตลอดเวลา

ดร.สมเกียรติ อ่อนวิมล (อ้างถึงใน ตฤตนิยม นพคุณ,2541:46-48) ให้แนวคิดว่า ความเป็นมืออาชีพของนักข่าวโทรทัศน์จะต้องประกอบไปด้วยคุณสมบัติ ดังนี้

1. มีทักษะความชำนาญ และ ความรู้ความเข้าใจในลักษณะวิธีการทำงานของนักข่าวโทรทัศน์ซึ่งเป็นงานที่ต้องผ่านสื่อโทรทัศน์ที่ประกอบด้วยภาพและเสียง โดยต้องมีทักษะในการสื่อสารโดยใช้ภาพและเสียงประกอบกันอย่างเหมาะสม ใช้เวลาน้อยที่สุด และ สามารถอธิบายเรื่องราวที่เกิดขึ้นได้ชัดเจนแจ่มแจ้ง
2. สามารถประเมินคุณค่าข่าวโทรทัศน์ที่มีคุณภาพเพื่อการคัดเลือกและนำเสนอต่อสาธารณชน ข่าวโทรทัศน์ที่มีคุณภาพ คือ ข่าวที่มีประเด็นหรือเนื้อหาของข่าวโดดเด่น มีข้อมูลใหม่ น่าสนใจ และที่สำคัญที่สุด ข่าวโทรทัศน์ที่ดีจะต้องมีความหลากหลาย ทั้งในด้านเนื้อหาและมุมมอง เพื่อประโยชน์ของคนส่วนใหญ่ ไม่จำกัดอยู่ในเฉพาะบางกลุ่มเท่านั้น
3. ตระหนักถึงจรรยาบรรณวิชาชีพ และ ความรับผิดชอบของสื่อมวลชนที่มีต่อสังคม

David Keith Cohler (1994) ระบุว่า โดยลักษณะของเนื้อหา นักข่าวไม่ว่าจะอยู่ในสื่อใด ๆ ก็ ต้องยึดถืออุดมการณ์ 3 ประการ คือ

1. ความมีเสรีภาพ (Freedom)

นักข่าวมืออาชีพต้องสามารถนำเสนอข่าวอย่างเสรี โดยไม่ถูกแทรกแซงจากอำนาจหนึ่งอำนาจใด หรือ องค์กรหนึ่งองค์กรใด นักข่าวมืออาชีพต้องไม่ถูกครอบงำจากอำนาจอิสระประโยชน์ และจะต้องใช้เสรีภาพอย่างมีวิจารณญาณ โดยตระหนักถึงสิทธิและเสรีภาพของผู้ตกเป็นข่าวด้วย

2. ความเป็นธรรม และ ความเป็นกลาง (fairness)

นักข่าวมืออาชีพต้องนำเสนอข้อมูลจากทุกฝ่ายที่เกี่ยวข้องอย่างทั่วถึง ไม่เลือกที่รักมักที่ชัง ไม่มีอคติไม่ว่าเพราะ รัก เกลียด หรือ กลัว นักข่าวมืออาชีพต้องสามารถแยกแยะสิ่งที่ถูกต้องและสิ่งที่ไม่ถูกต้องพร้อมแสดงต่อสาธารณชน โดยตระหนักถึงผลที่เกิดกระทบที่อาจเกิดต่อสังคม และระวังไม่ให้เป็นการชี้นำความคิด ต้องนำเสนอข้อมูลรอบด้านเพื่อให้ผู้รับสารสามารถพิจารณาไตร่ตรองตัดสินใจได้ด้วยตนเอง

3. ความเที่ยงตรง (Accurate)

นักข่าวมืออาชีพต้องนำเสนอข่าวที่ถูกต้อง ไม่บิดเบือนจากความเป็นจริง ข้อมูลข่าวสารที่นำเสนอจะต้องเป็นข้อมูลที่หลักฐานยืนยันได้ โดยเฉพาะในสื่อโทรทัศน์ ที่เทคโนโลยีทำให้สามารถนำเสนอข่าวได้รวดเร็วและเกิดการแข่งขันด้านเวลาการนำเสนอเป็นสถานะแรก นักข่าวโทรทัศน์ต้องตระหนักเสมอว่า ความรวดเร็วในการนำเสนอไม่สำคัญเท่าความถูกต้องเที่ยงธรรม เพราะข่าวโทรทัศน์มีอิทธิพลต่อกระแสความคิดในสังคมมาก ข่าวที่มีคุณภาพจึงต้องตรวจสอบให้แน่ชัดในข้อมูลก่อนนำเสนอสู่สาธารณชน และถ้าเกิดความผิดพลาดในการนำเสนอข่าวทั้ง ๆ ที่นักข่าวใช้ความระมัดระวังอย่างที่สุดแล้ว นักข่าวจะต้องรีบเสนอข่าวแก้ไขและรายงานสิ่งที่ถูกต้องให้เร็วที่สุดเท่าที่จะเป็นไปได้

งานวิจัยที่เกี่ยวข้อง

1. จากบางขุนพรหม ถึง ระบบดาวเทียม งานวิจัยโดย เกริกเกียรติ พันธุ์พิพัฒน์ , ปนัดดา ธนสถิตย์ และ สุภาพร โพธิ์แก้ว งานศึกษาของคณะนิเทศศาสตร์ จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย เป็นงานวิจัยที่ศึกษา พัฒนาการของระบบโทรทัศน์ในประเทศไทย ตั้งแต่ การเกิดขึ้นของสถานีโทรทัศน์ในประเทศไทย คือ ไทยทีวีสีช่อง 4 บางขุนพรหม โดยอธิบายเหตุผลการจัดตั้ง รายละเอียดขั้นตอนการดำเนินงาน องค์กรและบุคลากรที่เกี่ยวข้อง การบริหารจัดการ การผลิต รูปแบบเนื้อหารายการต่างๆ และ พัฒนาการในช่วงเริ่มต้นจนถึงปี พ.ศ. 2524 ซึ่งเป็นปีที่เกิดการเปลี่ยนแปลงประการ

สำคัญในสื่อโทรทัศน์ คือ การใช้ระบบถ่ายทอดสัญญาณผ่านดาวเทียม ซึ่งทำให้การเข้าถึงของสื่อโทรทัศน์เป็นไปอย่างรวดเร็วมากขึ้น

2. กำเนิดโทรทัศน์ไทย (พ.ศ. 2493 - 2500) โดย นางสาวสินีนาฏ (รัตนภรณ์) สิทธิรักษ์ วิทยานิพนธ์ระดับบัณฑิตศึกษา คณะวารสารศาสตร์และสื่อสารมวลชน มหาวิทยาลัยธรรมศาสตร์, 2533 เป็นงานที่ศึกษาเหตุผลของการถือกำเนิดของสถานีโทรทัศน์ไทย โดยมุ่งเน้นประเด็นที่เกี่ยวข้องกับสถาบันทางการเมือง คือ วัตถุประสงค์ในการจัดตั้งสถานีโทรทัศน์ เป็นช่องทางหนึ่งในการโฆษณาชวนเชื่อ และ ประชาสัมพันธ์ผลงานของรัฐบาล ในรูปแบบของรัฐวิสาหกิจ รวมไปถึงบริการจัดการในระยะเริ่มต้น

3. การทำงานของบุคลากรด้านการจัดการรายการยูทูปบุกเบิก สถานีวิทยุโทรทัศน์ช่อง 4 บางขุนพรหม โดย นายนิคมจิตร มโนมัย วิทยานิพนธ์ระดับบัณฑิตศึกษา คณะนิเทศศาสตร์ จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย ,2542 ซึ่งได้ศึกษาการทำงานของบุคลากรในยูทูปบุกเบิกสถานีโทรทัศน์ในประเทศไทยในภาพรวมว่า มีการทำงานและประสบปัญหาอุปสรรคอย่างไร โดยเฉพาะอย่างยิ่งการทำงานภายใต้ข้อจำกัดของความไม่พร้อมทั้งด้านความรู้ความสามารถ เทคโนโลยี แต่บุคลากรเหล่านั้นก็พยายามใช้ความรู้ความสามารถ การลองผิดลองถูกด้วยตนเอง เพื่อให้สามารถสร้างสรรค์งานด้านโทรทัศน์ออกมาให้ดีที่สุด

4. แนวคิดและการทำงานของสรรพสิริ วิริยศิริ ในงานข่าวโทรทัศน์ไทย โดย นายวิโรจน์ ประกอบพิบูล วิทยานิพนธ์ระดับบัณฑิตศึกษา คณะนิเทศศาสตร์ จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย ,2541 เป็นการศึกษาถึงแนวคิดและการทำงานในของ ดร.สรรพสิริ ซึ่งเป็นหนึ่งในกลุ่มบุคลากรที่บุกเบิกการทำรายการโทรทัศน์ในประเทศไทย โดยเฉพาะอย่างยิ่งในด้านข่าวโทรทัศน์ ถึงเหตุผลในการทำงานข่าว ปัญหาและอุปสรรคที่พบ และประสบการณ์ต่าง ๆ ที่ได้รับในการทำงานข่าวโทรทัศน์ในยูทูปบุกเบิก

5. พัฒนาการของสำนักข่าวแห่งชาติในประเทศไทย โดย นางสาวอนุสรณ์ บุญชิต วิทยานิพนธ์ระดับบัณฑิตศึกษา คณะวารสารศาสตร์และสื่อสารมวลชน มหาวิทยาลัยธรรมศาสตร์ ,2532 วิทยานิพนธ์ฉบับนี้ศึกษาถึง เหตุผลและขั้นตอนการจัดตั้งสำนักข่าวแห่งชาติในประเทศไทย และ ความเกี่ยวข้องกับสถาบันทางการเมือง จึงเกิดข้อจำกัดทำให้การนำเสนอข่าวในประเทศไทยไม่เป็นอิสระ ต้องอยู่ภายใต้กฎเกณฑ์ของหน่วยงานรัฐต่าง ๆ

6. ความเป็นมืออาชีพของนักข่าวโทรทัศน์ไทย โดย นายตฤณณัย นพคุณ วิทยานิพนธ์ระดับบัณฑิตศึกษา คณะนิเทศศาสตร์ จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย ,2541 วิทยานิพนธ์ฉบับนี้ศึกษาถึงขั้นตอนการทำงาน ภูมิหลัง และ อุดมการณ์ความคิด รวมไปถึง คุณลักษณะต่าง ๆ ของนักข่าวโทรทัศน์ที่ดีควรมี โดยเน้นศึกษาถึงบุคลากรด้านข่าวโทรทัศน์ไทยหลังปี พ.ศ. 2528 ที่เกิดการเปลี่ยนแปลงในการรายงานข่าวโทรทัศน์

7. การคัดเลือกผู้ประกาศข่าวโทรทัศน์ โดย นางสาวสนมพร ฉิมเฉลิม นิพนธ์ระดับบัณฑิตศึกษา คณะนิเทศศาสตร์ จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย ,2542 วิทยานิพนธ์ฉบับนี้ศึกษากระบวนการรับสมัคร เกณฑ์ในการคัดเลือกผู้ประกาศข่าวโทรทัศน์ภายหลังจากปี พ.ศ. 2530 ซึ่งเป็นปีที่งานข่าวโทรทัศน์ในประเทศไทยได้รับการพัฒนาขึ้น จนผู้ประกาศข่าวกลายเป็นบุคคลที่มีผลอย่างมากต่อการรับชมข่าวโทรทัศน์

8. ข่าวโทรทัศน์ที่มีคุณภาพในทัศนะผู้สื่อข่าวและผู้รับสาร โดย นายชยุตม์ เหมจักร วิทยานิพนธ์ระดับบัณฑิตศึกษา คณะนิเทศศาสตร์ จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย ,2544 วิทยานิพนธ์ฉบับนี้ศึกษาเปรียบเทียบทัศนะเกี่ยวกับข่าวโทรทัศน์ที่มีคุณภาพของผู้ส่งสารและผู้ชม ทำให้พบความแตกต่างในด้านแนวคิดของผู้สื่อข่าวและผู้ชมรายการ ที่มีความเห็นแตกต่างกันในเรื่องคุณภาพของข่าวโทรทัศน์ที่ดี

9. อุดมการณ์วิชาชีพของบุคลากรสื่อวิทยุโทรทัศน์ของรัฐ โดย นางสาวจิรันดา กฤษเจริญ วิทยานิพนธ์ระดับบัณฑิตศึกษา คณะนิเทศศาสตร์ จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย ,2544 วิทยานิพนธ์ฉบับนี้ศึกษาถึงแนวคิดด้านอุดมการณ์ของบุคลากรด้านต่าง ๆ ในสถานีโทรทัศน์สีช่อง 9 อสมท. และ สถานีโทรทัศน์ช่อง 11 กรมประชาสัมพันธ์ ถึงความขัดแย้งในการทำหน้าที่ในฐานะสื่อของรัฐกับอุดมการณ์วิชาชีพ บุคลากรจึงต้องมีการปรับตัวเพื่อให้สามารถอยู่ได้องค์กรได้

10. กระบวนการรายงานสดของข่าวโทรทัศน์ไทย โดย นางสาววรรณรัตน์ นาทิ วิทยานิพนธ์ระดับบัณฑิตศึกษา คณะนิเทศศาสตร์ จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย ,2545 วิทยานิพนธ์ฉบับนี้ศึกษากระบวนการในการรายงานข่าวสดทางโทรทัศน์ คือ ข่าวที่เกิดขึ้นอย่างไม่สามารถคาดการณ์ได้ ตั้งแต่ ปัจจัยที่ผลต่อการตัดสินใจ การคัดเลือกข่าว การออกไปถ่ายทำข่าว รวมไปถึงรูปแบบการนำเสนอและการรายงานข่าว